

KANNANOTTO

Keski-Uudenmaan Sote- kuntayhtymän yhtymähallitus

24.9.2018

Omaishoitajaliiton, Lasten omaishoitajien sekä Keski-Uudenmaan ja Hyvinkään seudun omaishoitajayhdistysten kannanotto omaishoitoon kohdistuviin toimenpiteisiin

Arvoisa päättäjä

Omaishoitajaliitto, Lasten omaishoitajat ry sekä Keski-Uudenmaan omaishoitajayhdistykset ovat erittäin huolissaan kuntayhtymän yhtymähallitukselle esitetyistä suunnitelmista heikentää omaishoidon tukemista ja siten saattaa vaativaan hoivatyöhönsä sitoutuneet omaishoitajat kohtuuttomaan tilanteeseen.

Yhtymähallitukselle toimitetun esityksen mukaan KU-sotessa esitetään uusia omaishoidon tuen myöntämisen kriteerejä. Jos ehdotus menee läpi, tietää se alueen omaishoitajille entistä kovempia aikoja. Vaikutusarvioiden mukaan arviolta 17 prosenttia nykyisistä tuen saajista tipahtaisi tuen ulkopuolelle, lapsiperheistä jopa joka neljäs. Yhtymän kunnat ovat jo nyt valtakunnallisessa omaishoidon tuen kattavuusvertailussa heikoimpien kuntien joukossa. Päästäkseen omaishoidon tuen sopimusmäärissä maan keskiarvoihin, yhtymän alueella pitäisi vuosi tasolla olla yli 600 omaishoitosopimusta nykyistä enemmän (KU-soten kunnissa oli 1146 omaishoidon tuesta sopimuksen tehnyttä hoitajaa vuoden 2017 aikana, lähde Sotkanet tietokanta). Toteutuessaan esitys veisi omaishoidon kehittämistä väärään suuntaan. Jos omaishoidosta ei tehdä inhimillistä ja houkuttelevaa, kuntayhtymälle on tiedossa huomattavia lisäkustannuksia ympärivuorokautisen hoidon järjestämisessä omaishoidon sijaan. Pahimmillaan osalle omaishoitoperheistä käy niin, että omaishoidon tuen sopimus loppuu, mutta omaishoitotyö jatkuu.

Yhtymähallitukselle toimitetun esityksen tausta-asiakirjassa todetaan seuraavaa: ” Kyseessä on kuitenkin koko ikäihmisten palvelujärjestelmän perustana oleva palvelun osa (tarkoittaa omaishoittoa), joka sekä inhimillisyydessään että kustannusvaikuttavuudessaan peittoaa kaikki muut palvelumuodot.” Tämänkin vuoksi esitys on ristiriitainen: omaishoidon tukea kiristetään, vaikka taustalla ymmärretään omaishoidon kustannusvaikuttavuus muihin hoitomuotoihin verrattuna.

Valtio on viime vuosina myöntänyt kunnille 70 miljoonaa euroa lisämäärärahaa. KU- Soten kunnille tämä tarkoittaa arviolta 2,67 miljoonaa euroa lisämäärärahaa omaishoidon tukemiseen tänä vuonna. Tuki jatkuu vuosina 2019 ja 2020. Kuntayhtymä saa lisäksi perhehoidon kehittämiseen vuosittain arviolta 700 000 euroa, mikä mm. mahdollistaa omaishoitajien lakisääteisiä vapaita. Omaishoitajaliitto, Lasten omaishoitajat ja Keski-Uudenmaan omaishoitajayhdistykset esittävätkin, että Ku-sotessa laaditaan toimenpiteet, joilla omaishoittoa vahvistetaan tähän tarkoitukseen saaduilla lisämäärärahoilla esitettyjen kriteeritiukennusten sijaan.

Lähellä ja tukena

KU-soten omaishoidon tuen myöntämisperusteiden ja soveltamisohjeiden yhdenmukaistaminen ajoittuu aikaan, jolloin myös koko Uudellamaalla valmistellaan siirtymistä yhteisen maakunnallisen omaishoidon tuen myöntämisperusteiden ja soveltamisohjeiden käyttöön. Hallinnollisesti ei ole järkevää viedä rinnakkain kahta näin isoa prosessia.

Omaishoidon tuen heikentäminen on edesvastuutonta:

1. Haluaako kuntayhtymä, että ennestään kuormittuneet omaishoitajat sairastuvat? Hoitotilanteessa yhden sijasta on pian kaksi hoidettavaa.
2. Haluaako kuntayhtymä hoitaa omaishoidettavat muulla tavoin kodin ulkopuolella? Yksi laitoshoitopaikka maksaa kuntayhtymälle 4500 -9500 euroa kuukaudessa.
3. Haluaako kuntayhtymä murentaa luottamuksen kuntayhtymään sopimuskumppanina? Kuntayhtymä ei selviydy kuntalaistensa hoito- ja huolenpitovastuusta, jos omaishoitajia ei jatkossa löydy.
4. Haluaako kuntayhtymä vähentää luottamusta poliittisiin päättäjiin? Omaishoidon tukeminen on kuntalaisten mielissä koettu erityisen hyväksi ja suotavaksi toimintatavaksi. Kuntalaiset eivät hyväksy tehtyä linjausta.

Omaishoitajaliitto, Lasten omaishoitajat ja Keski-Uudellamaalla toimivat omaishoitajayhdistykset vaativat, että KU-sote turvaa kaikkien nykyisten omaishoitosopimusten jatkumisen. Peräänkuulutamme päättäjien vastuuta ottaa huomioon omaishoitajien tukeminen asianmukaisella tavalla ja määräraharavauksella. Omaishoitajaliitto on laajemminkin huolissaan omaishoidon tuen asemasta, koska usein sille ei budjetoida riittävästi suhteessa tarpeeseen nähden, suhteessa perusoikeuksien § 19, jonka mukaan ”jokaisella, joka ei kykene hankkimaan ihmisarvoisen elämän edellyttämää turvaa, on oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon”. Yleensä omaishoitajat vastaavat merkittäväällä tavalla tämän oikeuden toteutumisesta. Omaishoidon tukeen alibudjetoidaan hyvin yleisesti, ja kuntien itsehallinto varmistaa, että siitä ei seuraa kunnille sanktioita, mutta monet omaishoitajat jäävät tuen ulkopuolelle ja hoidettavien huolenpidon turvaaminen heikentyy merkittävästi.

OMAISHOITAJALIITTO RY

Anneli Kiljunen
puheenjohtaja

Sari Tervonen
toiminnanjohtaja

HYVINKÄÄN SEUDUN OMAISHOITAJAT JA LÄHEISET RY KESKI-UUDENMAAN OMAISHOITAJAT JA LÄHEISET RY

Mervi Ahola
puheenjohtaja

Seppo Tilander
puheenjohtaja

LASTEN OMAISHOITAJAT RY

Carmen Villman
puheenjohtaja